

MINDIG A GLOBALISTÁK GYŐZNEK?

KISZELLY Zoltán: *Csatatér Ukrajna – és ami utána jön.*
Századvég Kiadó, Budapest, 2025. 368 oldal, 4990 Ft

Az ukrajnai háború témáját sajátos ambivalencia lengi körül. Egyrészt, főképp a választási kampány intenzitása után, az Ukrajna-kérdés elcsépeltnak, unalmasnak, lerágott csontnak tűnhet. Másrészt viszont a szomszédunkban évek óta zajló és a világ leghatalmasabb országait érintő fegyveres konfliktus a következményei miatt akkor is nehezen válhatna teljesen érdektelenné, ha éppenséggel véget érne, ami mindmáig nem történt meg. Így nem csoda, hogy hiába telnek az évek, s hiába válik a maga módján megszokottá az ukrajnai háború, Magyarországon és szerte a világban továbbra is újabb és újabb könyvek jelennek meg róla.

Kiszelly Zoltán, a Századvég politikai elemzési igazgatója *Csatatér Ukrajna – és ami utána jön* című könyvében nem a háború okait vagy katonai vonatkozásait, hanem a világpolitikára gyakorolt hatását, még pontosabban abban elfoglalt helyét törekszik bemutatni. A kéksárgára festett borító és a cím ellenére ez valójában nem is (csak) egy ukrajnai háborúról szóló könyv, sokkal inkább a szerző geopolitikai folyamatokról alkotott megítélésének összefoglalása, amelyekhez a konfliktus apropóként szolgál. Az orosz–ukrán háború ugyanis Kiszelly szerint nem önmagában határozza meg a 21. század világhatalmi küzdelmeit, hanem a főszereplők jóval szélesebb stratégiájának csak az egyik, bár korántsem jelentéktelen epizódja. A szerző (geo)politikai világunk leírásakor nem találja fel a spanyolviaszt: a jelenlegi tendenciákból Ázsia felélemelkedését és az angolszász világhatalmi központ lassú hanyatlását olvassa ki ő is, ahogy azt többek között e folyóirat lapjain is sokan megtették már előtte. Kiszelly azonban nem elégszik meg a helyzet leírásával,

sem azzal, hogy a tendenciák alapján tekintse eldöntöttnek az erőviszonyok átalakulását. Sőt, határozottan állítja, hogy minden jelenleg megfigyelhető folyamat ellenére az angolszász, ma már elsősorban amerikai elitek kerülnek ki győztesen a most kibontakozó új hidegháborúból is! Miért gondolja így? Elsősorban az elmúlt évszázadok tapasztalata az, ami azt mondja vele: a globalisták mindig győznek. Kiszelly szerint ahogy az angolok képesek voltak megállítani Napó-

leon, majd az amerikaiak a németek és a szovjetek kontinentális hegemoniatörékvéseit, úgy ezúttal is sikerült elgáncsolniuk az aktuális első számú rivális, Kína felemelkedését. Ahogyan azt a szerző többször is hangsúlyozza, „a könyv mellett érvel, hogy az angolszász globalisták három nagy háborúval akarják céljukat elérni, aminek előfeltétele a fő kihívó Kína leválasztása az európai piacokról, megfosztása a fosszilis energia és a lakosság élelméhez szükséges agrártermékek tengeri behozatalától, majd elvágása a tengeri exportkereskedelemtől.”

Az első ilyen, végső soron Kína ellen irányuló konfliktus az ukrajnai háborúból

bontakozhatna ki Európa keleti felére kiterjedve, s általa szakadna meg teljesen Európa és Kína gazdasági kapcsolata. A szerző szerint az adósságválságba kerülő Dél-Európa és a stagnáló Nyugat-Európa helyett régióink, Közép- és Kelet-Európa lehetne az Oroszországgal szembeni háború gazdasági motorja, de elsődleges résztvevője is. Egy ilyen háború veszélye pedig nagyon is valós – bár messze nem elkerülhetetlen –, hiszen mindkét fél fokozza a fegyverkezési versenyt, és egyik sem mondott le stratégiai céljairól. Ez a Nyugat esetében közvetlenül Oroszország visszaszorítása,

közvetetten Európa és Oroszország, illetve Európa és Kína kapcsolatainak megszakítása, az oroszoknál pedig egy ütközőzóna kialakítása és a világhatalmi pozícióik visszaszerzése. Ebből fakadóan az ukrajnai konfliktus nyitott végű a szerző szerint, ahol a lehetséges forgatókönyvek számát szűkíteni ugyan lehet, a befejezés kapcsán a „mikor és hogyan?” kérdésre viszont egyértelmű választ adni sajnos nem. Másodikként a Hormuzi-szoros körül kialakult, elsősorban Irán ellen irányuló háborút feltételezett, de akár azt is mondhatjuk: jósolt Kiszelly, amely konfliktus a kézirat lezárását követően néhány hónappal ki is robbant. A szerző szerint ennek a háborúnak kettős célja lenne: egyrészt megfosztaná Kínát és a globális Dél jelentős részét a fosszilis energiahordozók fő forrásától, másrészt pedig siettetné a zöld átállást Európában és világszerte egyaránt, ami hosszú távon nem csupán a közel-keleti országoknak, de Oroszországnak is problémát okozna. A harmadik konfliktus a dél-kínai tengerért folytatott háború lenne, ami effektíve blokádnak alá venné az importtól és exporttól egyaránt jelentős részben függő Kínát.

A szerző által felvázolt terv, amelyet az amerikaiaknak, pontosabban az angolszász központú globális tőkének tulajdonít, logikus, megvalósítása és megvalósíthatósága azonban több sebből vérzik. Kiszelly szerint a terv lényegében arra irányul, hogy a fosszilis energiahordozókhoz való kötöttség (petrodollár) helyett a 21. század aranyának számító információra és az ahhoz kapcsolódó digitális technológiákra építve alapozzák újra a dollár globális pénzügyi uralmát s ezáltal az angolszászok politikai vezető szerepét is. Ennek sikeréhez meg kell szabadulni a konkurenciától, azaz Kínától, melynek legjobb módja, hogy megakadályozzák az Óvilág hatalmainak összefogását, hiszen az angolszászok régi féltelmé egy technológiailag erős (Európa vagy Kína) és egy nyersanyagban gazdag (mondjuk Oroszország) hatalom összefogása. A három háború erre valóban alkalmas lehet, feltéve, hogy azokból Amerika maga ki tud maradni. Kiszelly szerint is akkor működhet a terv, ha a piszkos munkát mások végzik el az angolszászok helyett; nos, a Hormuzi-szoros körül kialakult konfliktusban az élet máris más irányba terelte az eseményeket.

Meglátásunk szerint éppen ott bukik el a terv, és éppen emiatt nem értünk egyet a szerzővel abban, hogy a globalisták mindenképp győznek majd, hogy Amerika voltaképpen megoldhatatlan dilemma előtt áll. Mindenképpen jelen kell lennie az Óvilágban, elsősorban az eurázsiai kontinens kulcsrégióiban ahhoz, hogy megakadályozzák a szuperkontinens összefogá-

sát. Ugyanakkor így minden olyan konfliktusban érintetté válhat, amely az eurázsiai hatalmak megosztása nyomán bontakozik ki. Ezáltal pedig elvesz az a földrajzi távolságból fakadó előny, amivel az egymással viaskodó eurázsiai hatalmak előtt tudnának maradni. Így véleményünk szerint Amerika csak lassítani tudja az erőviszonyoknak a nem nyugati államok javára történő elbillenését (de legalábbis kiegyenlítődsét), megfordítani nem, ennek egyetlen alternatívája legfeljebb a világ lángba borítása lenne, méghozzá az Egyesült Államok aktív részvételével. Erre utal, hogy Washington sem lezárni nem tudta az ukrajnai háborút, sem ténylegesen kiszállni belőle, amint az is, ahogyan az amerikaiak iráni rezsimváltási tervei is meghiúsulni látszanak. Abban viszont egyetérthetünk a szerzővel, hogy a rivalizáló nagyhatalmak közvetlen összecsapásának esélye az atomfegyverek miatt jóval kisebb, mint volt az 1945 előtti korszakokban.

A szerző könyvét azzal zárja, hogy az új hidegháborúban a stratégiai semlegességet választó Magyarországnak ismét igaza lesz végül. Szinte biztos, hogy Magyarország az idei kormányváltást követően a korábbiaknál szorosabban fog igazodni a „közös”, Brüsszel által meghatározott európai irányvonalhoz; hogy ez az együttműködés mennyire lesz gördülékeny, és meddig megy el az új kormány az Európai Bizottság követeléseinek teljesítésében, még nem tudhatjuk. Az azonban biztosra vehető, hogy az elmúlt másfél évtized külpolitikai kurzusa helyesen mérte fel a világpolitikai folyamatok irányát, és az iráni háború nyomán kibontakozó energetikai válság is – a migráció témájához hasonlóan – igazolni látszik a magyar álláspont helyességét, a kontinens válságához nagyban hozzájáruló európai elképzelésekkel szemben.

A *Csatatér Ukrajna* egyik fő erénye az információgazdagsága: valószínűleg sokáig fontos kapcsolódóaként szolgál majd azoknak, akik a 2020-as évek első felének nemzetközi folyamatait akarják kutatni. Éppen ez az adatgazdagság azonban, mivel a könyv fókuszában mindössze néhány közelmúltbeli év áll, hátránnyá is tud válni. Kisebb jelentőségű, ma már meghaladottnak tűnő események és jelenségek hosszas leírása duzzasztja a kötetet, aminek jót tett volna, ha jobban koncentrálna központi témájára. A szerző persze maga is elismeri stílusának csapongását, és vélhetően éppen ezért ismétli meg explicit módon többször is a könyv főbb állításait. Ettől függetlenül a kötet saját célkitűzését, az olvasmányos és közérthető tudományos ismeretterjesztést, tökéletesen teljesíti, sőt túl is haladja, a szakmabeliek számára izgalmas alkalmat nyújtva napjaink folyamatainak át- és újragondolására.

KOSZTUR ANDRÁS